

2. Попович В.М. Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки: монографія // В.М. Попович. – Ірпін: Академія державної Податкової служби України, 2001. – С. 183–191.

3. Тишук Т.А. Тінюва економіка в Україні: масштаби та напрямки подолання. Аналітична доповідь // Т. А. Тишук, Ю.М. Харазіншвілі, О.В. Іванов, М.І Флейшчук. – К.: НІСД, 2011. – С. 31.

4. Хрещатик. Київська муніципальна газета. Фахівці Deutsche Bank визнали користь тінювої економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kreschatic.kiev.ua/print/news/1262013018.html/>

5. Тенденції тінювої економіки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

Полотай О. І.

аспірант

кафедри інформаційних систем у менеджменті

Львівської комерційної академії

м. Львів, Україна

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАТЬ В УКРАЇНІ

Засновником економіки знань як дисципліни вважається Ф. Махлуп, автор книги «Виробництво та розповсюдження знань у США», що вийшла в 1962 р [4]. У своїй роботі він оцінив, що в 1958 році сектор економіки знань давав внесок близько 29% у ВВП США. В даний сектор Махлуп включив численні види людської діяльності, які об'єднав у п'ять груп: 1) освіта (44,1%), 2) наукові дослідження та розробки (8,1%), 3) засоби масової інформації (радіо, телебачення, телефон і т.д.) (28,1%), 4) інформаційна техніка (6,5%), 5) інформаційні послуги (13,2%). Свої теоретичні погляди, які стосуються віднесення тих чи інших галузей в сектор економіки знань Ф. Махлуп засновує на наступних положеннях: 1) знання - це щось відоме комусь, 2) виробництво знань - процес, з якого хтось дізнається або йому до того невідоме, навіть якщо це вже відомо іншим [6].

Розвиток наукових досліджень, інновацій та освіти населення спричинив розуміння «економіки знань» ("knowledge economy") або «економіки, заснованої на знаннях» ("knowledge-based economy"), як тип економіки, в якому знання відіграють вирішальну роль.

До вітчизняних дослідників економіки знань належать Бажал Ю.М., Геєць В.М., Александрова В.П., Бажал Ю.М., Данько М.С., Дем'яненко В.В. [1], Мусіна Л.А., Семиноженко В.П., Федулова Л.І. [7], в роботах яких визначається роль державної інноваційної політики у формуванні економіки знань.

В сучасній економічній літературі поряд з поняттям «економіка знань», існує поняття «нова економіка». Під цими двома поняттями розуміють майже тотожні речі, однак автори-прихильники поняття «нової економіки» так не вважають і висловлюють з цього приводу свою думку. Серед таких авторів можна виділити Клаудіо М.Бух, Еріка Гундлаха, Данелія П'ацоло, Катаріну Зайлер та ін. [5]

Відомий німецький вчений, Хеннінг Клодт вважає, що зі структурної точки зору перехід до нової економіки виявляється у проникненні інформаційних благ практично в усі галузі економіки, причому це стосується як затрат, так і випуску продукції. Таким чином, нову економіку можна визначити як економіку, що характеризується виготовленням, обробкою і поширенням інформації. Перехід до нової економіки пов'язаний зі зміною структури секторів народного господарства, причому набувають ваги ті галузі, які особливо інтенсивно використовують нові інформаційні та комунікаційні технології. [3]. Термін «нова економіка» значно пов'язаний із поширенням Інтернету. Його виникнення датоване серединою 90-х рр. коли на ринок вийшли перші інтернет-компанії (Yahoo, AOL, Amazon.com). Але хоча Інтернету належить пріоритетна роль у формуванні нової економіки, остання не зводиться до його використання. Істотною рисою нової економіки є розробка і використання нових знань. На нашу думку, визначення нової економіки як «економіки знань» є вірним, тобто ці поняття є тотожними.

Україна має великий потенціал для розбудови економіки знань, зокрема один із найвищих у світі індексів освіченості (98% письменного населення, ООН) і потужний науковий потенціал, здатний виконувати складні фундаментальні та прикладні дослідження. Ще у 1952 р. Україна створила третій у світі комп'ютер після США й Великобританії, сформувала всесвітньо відому школу з кібернетики та обчислювальної техніки (розробки з штучного інтелекту, теорії самоорганізації, системного аналізу, багатопроцесорних ЕОМ) на чолі з академіками С.Лебедєвим і В.Глушковим, який ще у 70–80 рр. минулого століття висунув ідеї інформатизації суспільства, зокрема з упровадження електронних грошей, створення державних автоматизованих систем управління тощо [2].

Індекс економіки знань (The Knowledge Economy Index – KEI) – середнє значення з чотирьох індексів - індексу економічного і інституціонального режиму, індексу освіти, індексу інновацій і індексу інформаційних технологій і комунікацій. Це комплексний показник для оцінки ефективності використання країною знань в цілях її економічного і громадського розвитку. Характеризує рівень розвитку цієї або іншої країни або регіону по відношенню до економіки знань.

У розрізі складових Індексу економіки знань (рис. 1) [8] ситуація в Україні майже стабільна в період з 1995 по 2009 рр.: високим і стабільним залишається рейтинг країни за сферою освіти, на один пункт поліпшилася ситуація щодо економічного сприяння, дещо погіршилися показники інновацій та ІКТ.

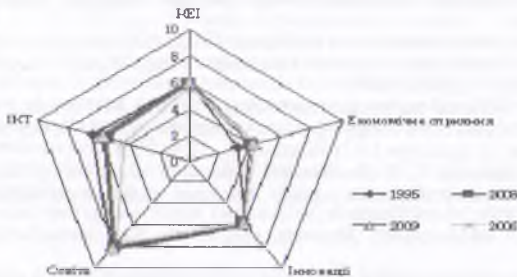

Рис. 1. Зміна Індексу економіки знань України (KEI) у розрізі складових

Оскільки остання доступна інформація про індекс економіки знань датується лише 2009 р., на нашу думку, сьогодні ситуація з економікою знань в Україні погіршилася, особливо за рахунок індекса інновацій та інституціонального режиму.

Для розбудови економіки знань відповідно до висновків Світового економічного форуму, уряди повинні доповнити будь-яку стратегію ухилення від кризи «зусиллями, спрямованими на підвищення конкурентоспроможності, на покращення потенціалу до зростання в середньостроковому та довгостроковому періоді, що натомість допоможе ліквідувати фіскальні дисбаланси. Конкурентоспроможні економіки – це ті економіки, що мають фактори збільшення продуктивності, на яких ґрунтується їх сьогодишнє та майбутнє процвітання».

Сьогодні національна конкурентоспроможність значно залежить від фактору «технологічної готовності», оскільки технологічний прогрес став потужною рушійною силою соціально-економічного розвитку. У цьому контексті спеціальну увагу приділено спроможності країни використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Розвиток ІКТ створює значні вторинні ефекти для інших секторів економіки, сприяючи економічному зростанню та процвітанню.

Хоча український уряд протягом багатьох років проголошує покращення конкурентоспроможності країни та розвиток ІКТ пріоритетними напрямками політики, рейтинг країни за загальним показником конкурентоспроможності та впровадження ІКТ-заходів залишається низьким (табл. 1). Міжнародний досвід свідчить, що ІКТ широко інтегровані в щоденне життя і стали важливим інструментом у бізнес-стратегіях, діяльності влади та наданні державних послуг.

Таблиця 1

Рейтинг України за індексами, що стосуються ІКТ

Індекс	Рейтинг України (кількість країн, що досліджувалися)
Глобальний індекс конкурентоспроможності 2010-2011 (WEF Global Competitiveness Index)	89 (139)
Індекс технологічної готовності 2010-2011 (WEF Technological Readiness Index)	83 (139)
Індекс мережевої готовності 2010-2011 (WEF Networked Readiness Index)	90 (138)
Готовність уряду (Government readiness)	122 (138)
Використання урядом (Government usage)	75 (138)
Рейтинг за електронною готовністю 2010 (EIU eReadiness Ranking)	64 (70)
Індекс електронного уряду ООН 2010 (UN e-Government Index)	54 (192)

Отже, можна стверджувати, що на шляху формування економіки знань в Україні новими чинниками економічного зростання стають: інвестиції в освіту; розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій; розширення доступу компаній до венчурного капіталу; якість управління країною та компаніями (високі темпи зростання заощаджень; низька інфляція; відкритість економіки; ефективна політика залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ)).

Література:

1. Економіка знань та її перспективи для України. Наукова доповідь. Інститут економічного прогнозування Національної академії наук України. / Гесьч В.М., Александрова В.П., Бажал Ю.М., Данько М.С., Дем'яненко В.В., Кіреєв С.І., Кузнецова І.С., Лалко О.О., Лалко О.С., Олтоук І.В.,

- Олійник О.С., Онишко С.В., Ревенко А.П., Федулова Л.І., Щедрина Т.І., Юрковська Л.В., Шевичук О.Б.; За ред. В.М. Гейця. – К.: ІЕП НАНУ, 2005. – 168 с.
2. Згуровський М. Шлях до інформаційного суспільства – від Женеві до Тунісу / М. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2005. – № 34 (562). – 3–9 вересня
3. Клодт Х. та ін. Нова економіка: форми вияву, причини і наслідки. Монографія: К., Вид-во «Таксон», 2006. – 306 с.
4. Макаров В.І. Економіка знань: уроки для Росії // Наука і життя. 2003.- №5, с.26-30
5. Нова економіка: форми вияву, причини і наслідки / Хенінг Клодт, Клаудія М. Бух, Біорн Хрістенсен та ін. – К.: Таксон, 2006. – 304 с.
6. Ф. Махлуп. Производство и распространение знаний в США. – М.: Прогресс, 1966. – 462 с.
7. Федулова Л.І. Економіка знань : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Любов Іванівна Федулова ; НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 600 с.
8. Федулова Л.І., Корнєєва Т.М. Особливості економіки знань на сучасній фазі розвитку суспільства: теорія і практика розбудови в Україні// Актуальні проблеми економіки №4(106), 2010.- 73-86

Чернишова О. С.

студентка

кафедри економіки підприємства

Національного гірничого університету

м. Дніпропетровськ, Україна

ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Важливою особливістю сучасного економічного розвитку є перехід до безперервного інноваційного прогресу.

Сучасний етап розвитку економічних систем обумовлює необхідність у відповідності та дотриманні високих та стабільних темпів економічного росту, яке досягається за рахунок переважно інноваційних факторів. Поступове вичерпання запасів традиційних ресурсів й збільшення їх цін, жорстка конкуренція на міжнародних ринках факторів виробництва при постійному зростанні та ускладненні кінцевих та проміжних потребах суспільства робить неможливим економічний розвиток за рахунок застосування екстенсивних факторів. Науково – технічний прогрес має визначальну роль в суспільно – економічному розвитку окремих держав та світового господарства в цілому, враховуючи етап розвитку економічних систем сьогодення. Формується нова сфера міжнародних економічних відносин, пов'язаних з інноваційними перетвореннями в системі виробничих сил, ринку товарів та послуг. Високого рівня конкурентно спроможності може досягти лише та економіка яка має здатність швидко оновлювати основні фонди, технології, продукцію, ефективно підвищувати швидкість розвитку науки та техніки.

В Україні формується національна інноваційна система, яка складається з інституційно-інформаційного устрою, технологічні пріоритети держави, трансфер технологій, інноваційні підприємства, ринок промислової власності, фінансове забезпечення науково – технічної та інноваційної діяльності.

Головними компонентами відносно участі держави в формуванні сприятливої інформаційної середі є: створення спеціальних фінансових механізмів державної підтримки інноваційної діяльності у напрямку фінансування через систему державних науково-технічних програм різного рівня є фінансування через спеціально створені фонди; формування інноваційної інфраструктури; використання непрямих методів регулювання [1, с.12].

В умовах ринкової економіки однією з найважливіших складових економічного забезпечення інноваційної діяльності є її фінансування за допомогою державного асигнування, власних коштів фірми, підприємства, наукових закладів, некомерційних організацій, кредитних ресурсів, приватних збережень населення, іноземного капіталу [2, с.55]

Основними принципами побудови ефективною системи фінансування інновацій є чітка цільова орієнтація фінансової системи - її зв'язок із завданням швидкого та ефективного впровадження сучасних науково-технічних досягнень, логічність, обґрунтованість та юридична захищеність використанням прийомів і механізмів, широта і комплексність системи, тобто можливість охоплення максимально широкого кола технічних і технологічних нововведень і напрямів їхнього практичного використання, множинність джерел фінансування, адаптивність і гнучкість, що припускає постійне реформування як всієї системи фінансування, так і її окремих елементів відповідно до змін зовнішнього середовища з метою підтримки максимальної ефективності.

Суттєвим недоліком системи національного регулювання розвитку інноваційної сфери є те, що вона, на відміну від законодавства більшості країн світу, не лише не сприяє розширенню джерел фінансування інноваційного розвитку, але й протидіє залученню небюджетних коштів та виключає